

de ikke på kompromis med. Sådan er vilkårene i dag.«

Hvordan tegner fremtiden sig så?

»Når bogsælget kombineres med andre mere eller mindre beslægtede varer, har boghandelen en fremtid. Men der er noget andet, der spiller ind, og det er EU, der blander sig i branchen. Skoler og i al fald biblioteker går ud i licitation, når de skal købe ind, og det er mange eksemplarer af bøger, det drejer sig om. Den tid, da alle kommuner f.eks. erklærede, at de handlede udelukkende lokalt og støttede de lokale, den tid er også forbi. Det er dog endnu ikke tilfældet i Thisted, men man ved ikke, hvordan det bliver. Prisfastsættelsen på bøger er blevet liberaliseret, det har skærpet konkurrencen, da det ikke længere udelukkende er gennem boghandelen, der kan købes nye bøger. I det hele taget er branchen i disse år ved at blive vendt rundt,« fortæller Niels Eriksen.

Knyttet til hotellets historie

Historien om Ballebys Boghandel er knyttet sammen med en anden historie – dén om det tidligere Hotel Royal og Ejerforeningen Royal. Nærmere bestemt matr. Nr. 411, den gamle købmandsgård på hjørnet af Store Torv og Torvegade.

En større ombygning af den tidligere hotelbygning blev færdiggjort i 1988, og et af hovedmålene havde været bevarelsen af, hvad der i mere end 100 år havde været

regnet for at være »byens bedste hjørne«.

Efter en urolig periode med skiftende ejere, som uden held forsøgte at videreføre Hotel Royal, blev hjørnehuset købt af tømrermester Bjarne Amby, som delte den i ejer-parter og bygningens brugere stiftede en ejerforening. Boghandelen var en af disse ejere.

Foreningen har sammen med Bjarne Amby og arkitekt Niels Christoffersen æren for, det lykkedes at afværge, at en moderne bygningsklods rejstes på dette »byens bedste hjørne«.

Sporene var begyndt at skræmme - også i Thisted. Man kunne oven i købet stående på Store Torv iagttage synet af bygninger, der måske nok var moderne, da de blev opført, men som ikke syntes at have de æstetiske kvaliteter, som nogle af de bygninger, der for år tilbage måtte vige pladsen, trods alt havde været i besiddelse af.

Med ombygningen af det tidligere hotel kunne den gamle købmandsgård fungere som et bycentrum i mindst 150 år oven i de 150 år, der var gået, siden agent Werner, en »berømt« skikkelse i den lokale historie, lagde de første sten.

Men det er en anden historie. Og den kan man læse i en lille bog »Matr.nr. 411. En købmandsgård i Thisted«, som lektor Jens Ole Petersen skrev og Ejerforeningen Royal udgav i forbindelse med færdiggørelsen af hotel-ombygningen. I øvrigt et fornemt stykke lokalhistorie der kan anbefales interesserede.

GUDRUN KASPERSEN

Mads Myrup og hans slægt

Da Mads Myrup fyldte 80 år i 1929, blev han betegnet som USA's ældste aktive bladmand. Han blev født i Tømmerby, og artiklen her giver en kort beskrivelse af hans levnedsløb og hans rødder i Thy og Vester Hanherred.

På Videnskabernes Selskabs Kort (1787) kan man lidt nord for Glæde i Lild Sogn finde navnene »Myrup« og »Myruphuus«. Det sidste navn kan være den sidste rest af den samling huse, som man véd var hårdt ramt af sandflugt i 1500-tallet. Sognepræsten indberettede i 1625, at de tre byer Myrup, Nørklit og Bulbjerg var lagt øde, og at de i 32 år ikke har kunnet give tiende eller andre ydelser på grund af sandflugt.

Ifølge Trap Danmark nævnes gårdnavnet Myrup i de skriftlige kilder allerede i 1483. Her boede de skibbrudne, og her har været afholdt strandingsauktioner, som engang var en stor folkeforlystelse. I dag er denne ejendom det eneste sted, der har knyttet navnet Myrup til sig. I nyere tid har den været ejet af Carl Lorentzen, der opbyggede bugserselskabet »Goliath«, som var specialist i bjærgning og isbryderassistance. Oprindeligt slog han sine folder som »stærk mand« på markeder landet over.

Myrup-slægten, som vi her beskæftiger os med, har slægtsnavnet fra Øster Myrup, hvor et ungt ægtepar slog sig ned efter deres giftermål i 1753. Det var Laurids Pedersen og Bodil Lauridsdatter. De var begge født i 1730, han i Sdr. Skadhauge og hun i Hvole. De fik otte børn, og de fire drenge fik navnet Myrup, som de bar videre til kommende slægtled. Omkring 1780 flyttede ægteparret til Hjørdemål Klit

(Madsbøl), hvor de døde på aftægt hos datteren Kirsten og hendes mand – han i 1795 og hun i 1807. Deres børn er indført i kirkebogen med efternavnet Larsdatter eller Larsen Myrup:

1754: *Maren*, gift med Chr. Larsen Møller i Bjerget Mølle.

1757: *Ellen*, gift med Lars Christensen i Glæde.

1760: *Anders*, gift med Anne Nielsdatter Vigsø i Vust.

1762: *Maren*, gift med Jens Nielsen i Glæde.

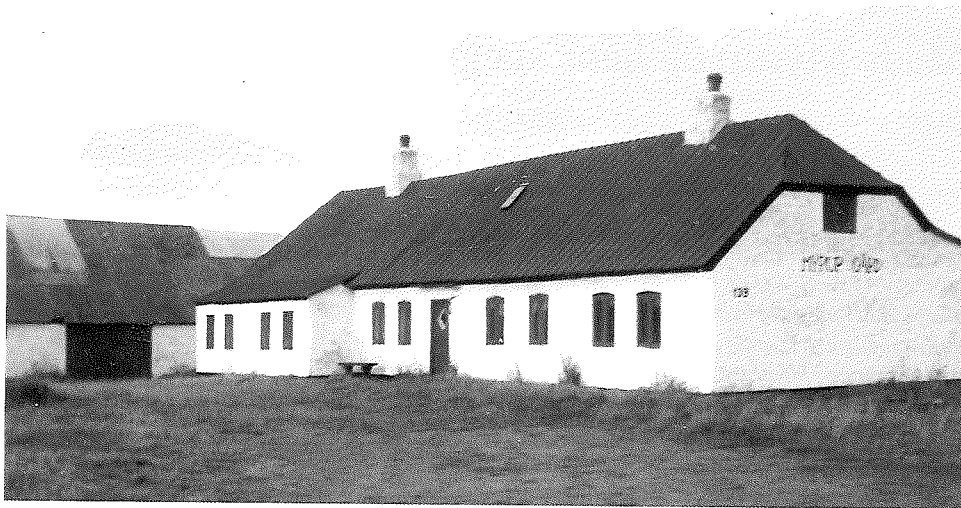
1765: *Kirsten*, gift med Niels Christensen Bojer, Hjørdemål Klit.

1767: *Christen*.

1770: *Peder*, gift med Else Christensdatter, Glæde.

1775: *Laurids*, gift med Karen Christensdatter Schårup.

Nævnte Christen Larsen Myrup, f. 1767, blev gift første gang i 1799 med Anne Nielsdatter Holm. Hun døde 1804 i Thisted, sandsynligvis i forbindelse med fødslen af sit tredje barn, der døde samme år. Christen Larsen Myrup giftede sig anden gang i 1807 med Margrethe Madsdatter Røjkær, der var født i Malle, Sennels sogn. Familien boede i Malle, men flyttede efter et par år til Febbersted i Ræhr sogn. Sammen fik de ni børn, hvoraf de syv yng-

Gården Myrup fotograferet i 1986.

ste blev født i Febbersted. I kirkebogen har pigerne efternavnet Christensdatter og drengene efternavnet Christensen Myrup:

- 1807: *Mads*, død samme år.
 1809: *Anne Birgitte*, blev plejebarn hos farbroderen Peder Larsen Myrup i Glæde. Fik 13 børn i ægteskabet med Peder Christensen Bliksted fra Vust.
 1810: *Birgitte* (Birte), gift med Bertil Chr. Pedersen i Glæde, hvor der blev født ni børn.
 1812: *Niels*, gift første gang med Mette Pedersdatter og anden gang med Mariane Jensdatter. Boede i Glæde og udvandrede 1875 til Utah som mormon.
 1814: *Axel*, gift 1850 med Ane Catrine Poulsdatter; boede 1860 i Glæde.
 1816: *Peder*.
 1817: *Lars*.
 1819: *Mads*, død samme år.
 1821: *Poul*.

P. C. Myrup

Peder Christensen Myrup blev født d. 22. september 1816 og konfirmeret 1831 i Ræhr Kirke, hvor kirkebogen har vedføjjelsen: »*Udmærket god Kundskab, godt Forhold.*« Allerede et par år efter konfirmationen blev Peder ansat som omgangslærer i Hansted. Stillingsbetegnelsen betyder, at der ikke var nogen skolebygning, men at både læreren og undervisningen gik på omgang. I februar 1839 skriver præsten i en udtalelse, at Peder i seks år har forestået undervisningen i Hansted omgangsskole og fortjener det bedste vidnesbyrd.

Fra Hansted kom den unge Myrup til Tømmerby som lærer. Et år senere, i september 1840, går pastor Haven til skrivepulten i Kærup præstegård og skriver følgende vidnesbyrd:

»*Foranførte P. C. Myrup har i noget om et helt Aar fungeret som Lærer ved Tømmerby Skole og samme opholdt sig i Lild Sogn. Jeg ønsker ham Kundskab og Hel-*

bred samt Guds Naade til at begynde og fuldende den Bane, han nu skal betræde sig selv til sand Velsignelse.«

Den omtalte livsbane indebar, at Myrup i 1840 blev optaget på seminariet i Snedsted, hvorfra han blev dimitteret to år senere. Man må gå ud fra, at han derefter har haft løser ansættelser, inden han i 1845 fik fast embede i Tømmerby. Her fulgte nu nogle begivenhedsrige år. I 1850 kunne han flytte sin skolevirksomhed til en helt ny skolebygning (nu Selbjergvej 6). På dette tidspunkt var han også blevet kirkesanger, og han åbnede hjemmet for unge læreraspiranter, som han forberedte til seminariet.

I årene 1852-56 repræsenterede P. C. Myrup Bjerget-kredsen i folketinget. Første gang vandt han over kammerråd C. A. H. Hansen fra Thisted, men senere opnåede han flere gange uden afstemning at blive kåret som kredsens repræsentant. Myrup var højremand, og blandt hans tilhængere havde vedtagelse af en ny skolelov vakt modstand. De mente, at han i den forbindelse havde været for optaget af at få vedtaget en lov, som efter deres mening gav lærerne for gode kår. Derfor nedlagde han i 1856 sit mandat i folketinget. Denne uenighed har måske medvirket til, at han søgte nye græsgange. Under alle omstændigheder blev han i 1858 kaldet som skolelærer og kirkesanger i Skinnerup. Senere kom han til Tingstrup som lærer, og han optræder også i kilderne som gårdejer i Skinnerup. Myrup døde i Thisted d. 6. marts 1901.

Peder Christensen Myrup var gift fire gange. Hans første kone var Else Christensdatter fra Vang. Hun døde i Tømmerby i 1854 og havde forinden født fire børn. En af dem var Christen Madsen Myrup, der blev født i Tømmerby Skole d. 23.

august 1849. Da han senere kom til Amerika, kaldte han sig Matt Myrup, som igen blev fordansket til Mads Myrup. Han døde d. 5. januar 1932.

Anden gang blev P. C. Myrup gift med Anne Margrethe Pedersdatter Bjerregård, som var født i Vigsø. I dette ægteskab var der to børn, mens der var syv børn i Myrups tredje ægteskab med Maren Andersdatter, der var født i Skinnerup. Der var vist ingen børn i det fjerde ægteskab med Else Kirstine Stentoft, f. i Vang; men det ser altså ud til, at P. C. Myrup var far til 13 børn.

Mads Myrup

De følgende oplysninger om Mads Myrup er hentet fra en artikel i Thisted Amtsavis d. 7. september 1929. Det er en direkte gengivelse af en artikel, der kort tid forinden var bragt i bladet »Den danske Pioner« i anledning af Myrups 80 års fødselsdag.

Mads Myrup trådte tidligt i faderens fodspor. Allerede inden han blev konfirmeret, måtte han af og til afløse faderen i skolestuen, når denne på grund af sine mange gøremål ikke kunne være til stede. 17 år gammel kom Mads på Ranum Seminarium, men han måtte afbryde uddannelsen på grund af sygdom. Da han blev rask igen, kom han på Galtrup Højskole og drog derefter ud i livet som »en halvstuderet røver«, som han senere selv udtrykte det. Først blev han lærer i en privatskole i Nr. Kongerslev, men så blev han grebet af udlængsel og drog til Amerika for aldrig senere at vende tilbage.

Kun 19 år gammel gik Mads i 1869 ombord på dampen »Sibiria«, og d. 1. maj ankom han til byen Racine i staten Wisconsin. Byen ligger knap 100 km nord for

Chicago. Den unge udvandrers første opholdssted var et logihus, der blev drevet af en enke fra Falster. Snart fik han arbejde uden for byen hos en farmer i Yorkville. Her var der flere børn, som snakkede løs, og følgen blev, at Mads efter otte måneder var velbevandret i det engelske sprog. At han tillige kunne synge og spille violin, var kun et plus ekstra.

Fra farmen vendte Mads Myrup tilbage til Racine, hvor fabrikkerne var begyndt at skyde op. Han blev smedemedhjælper, senere maskinarbejder og arbejder i et garveri. Da det kneb med at få job, var han jernbanearbejder og gik dernæst på skovhugst i Michigan i nærheden af byen Manistee. Under et ophold i denne by fik han oprettet en dobbeltkvartet, der afholdt en koncert, hvor tillige Hostrups »Soldaterløjer« blev opført under hans ledelse. Indtægten blev sendt til Danmark som hjælp til de skadelidte efter stormfloden i 1872.

Fra Manistee vendte Mads Myrup tilbage til Racine, hvor han i flere år ernærede sig som maler samtidig med, at han istandsatte musikinstrumenter og lignende.

I 1876 kom Mads Myrup på sin rette hylde, idet han sammen med jyden W. Hæstrup grundlagde »Folkets Avis«. 15 år senere blev han ansat ved dagbladet »Times«, hvor han forblev uden afbrydelse under fem forskellige ejere. Han begyndte som reporter, men blev i tidens løb fremmet til redaktør. Siden blev bladet større og smeltede sammen med et andet under navnet »Times-Call«. Her arbejdede han som chef for den afdeling, der behandlede indenrigsnyhederne. I den stilling var han endnu aktiv som 80-årig. Han bevarede kærligheden til sine landsmænd og fremhævede ofte deres dyder. Mange af dem blev hjulpet frem ved hans hjælp, ikke mindst flere danske kunstnere.

Foreningsmand

I 1877 blev Mads Myrup viet i den danske kirke til Bertha Emilie Berthelsen, der stammede fra Aalborg. Ægteparret fik en børneflokk på ni, hvoraf de fem var døde i 1929. Bortset fra nogle år i firserne var familien bosat i Racine, hvor fru Myrup døde i 1920.

Mads Myrup var en udpræget foreningsmand og var ikke mindst aktiv i den danske forening. Her blev han allerede i 1874 leder af en dramatisk klub, der opførte mindre stykker på scenen. Tidligt oprettede Myrup en trio, hvor han dirigerede og spillede første violin. Desuden ledede han foreningens sangkor, der i 1889 blev en selvstændig sangforening, som under navnet »Hamlet« vandt berømmelse. Myrup oprettede et andet kor.

I 1876 var Mads Myrup blevet præsident for den danske forening, og man vedtog at opføre egen bygning og ændre navnet til Dania. Da foreningen i 1892 fejrede 25 års jubilæum, stod han i spidsen for festlighederne, der længe blev husket som enestående.

I forbindelse med 80 års fødselsdagen omtales Mads Myrup som en mand, der lignede én på 50, allerhøjst 60 år. Da han skulle angive grunden til sin høje alder, svarede han:

»Jeg har aldrig danset på roser og heller ikke sanket i lader. Jeg har aldrig været afholdsmand, tværtimod, men jeg er aldrig gået over stregen. Desuden har jeg altid røget tobak som en tyrk, og dernæst er jeg både jyd og thybo, og alt dette i samling må vi give skylden, da jeg ikke kender nogen anden grund.«

KRISTIAN VISBY

Thy Valgmenighed

– dengang der var to præstegårde i Vestervig

Artiklen skal ses som et supplement til pastor Søren Anker-Møllers artikel i årbogen 2000 om »grundtvigske menigheder i Thy – en kortfattet oversigt«.

*Først da vågned' de morsingboer
og sang, så det runged' i sky.
det klang så yndelig over fjord.
– Så vågned' de også i Thy.*

Disse let omdigtede verslinier, forfattet i 1860'erne af morsingboen S. A. Ovesen (lærer i Solbjerg og redaktør ved Morsø Folkeblad), er nok et udslag af det kærlige drilleri, der altid har eksisteret mellem morsingboer og thyboer. Men hvis det er Ovesens hensigt at fremhæve, at den grundtvigske bevægelse i den nordvestlige del af landet havde sit arnested på Mors, så har han ikke helt ret, idet røret på Mors egentlig udspringer fra Snedsted Seminarium (oprettet 1813). Det var seminarie-lærer P. K. Algreen og Christen Kold (elev på seminariet 1834-1836), der sammen med den kendte fynske lægmand, Peter Larsen Skræppenborg, førte an i forsamlingsbevægelsen på Mors i 1830'erne. Men det er rigtigt, at den grundtvigske bevægelse på Mors efterfølgende bredte sig til Thy, især efter dannelsen af Morsø Valgmenighed i 1871 og ansættelsen af Rasmus Lund som valgmenighedens første præst.

Rasmus Lund fik nemlig snart en kreds i Thorsted og i Tilsted-Silstrup, som han regelmæssigt besøgte. Grundtvigianerne i Thy benyttede også pastor Knud Christensen, der var sognepræst i Hurup 1888-1893. Knud Christensen var grundtvigsk præget, og der opstod en del grundtvigsk røre, også i Sydthy, hvor en del folk fra nabosognene søgte til Hurup kirke for at høre Knud Christensen.

Også i Hundborg var der en stærk grundtvigsk vækkelse, og fra 1893 kom valgmenighedspræst Morten Larsen fra Holstebro i 10 år og prædikede hver 3. søndag i Hundborg kirke. Pastor Morten Larsen havde også mange konfirmander fra Thy, som under konfirmationsforberedelsen tjente på Holstebroegnen hos landmænd, der var medlem af valgmenigheden. Højskoleforstander Thyge Thygesen holdt gudstjenester på den i 1895 oprettede højskole i Hundborg. Efter at Thygesen var flyttet til Træden som præst for den derværende valgmenighed, søgte mange den grundtvigsk orienterede præst Nikolaj Lomholt, der var sognepræst i Snedsted i årene 1907-1917. Pastor Lomholt overtog i 1917 et præsteembede i Aalborg, og der opstod herefter et ønske om at søge de spredte grundtvigske kredse samlet. Bestræbelserne herfor resulterede i, at Thy Valgmenighed blev oprettet i 1918.